

POLYCE

Metropolisation and Polycentric Development in Central Europe

Targeted Analysis 2013/2/12

Povzetek – 31. maj 2012

This executive summary the final results a Targeted Analysis conducted within the framework of the ESPON 2013 Programme, partly financed by the European Regional Development Fund.

The partnership behind the ESPON Programme consists of the EU Commission and the Member States of the EU27, plus Iceland, Liechtenstein, Norway and Switzerland. Each partner is represented in the ESPON Monitoring Committee.

This report does not necessarily reflect the opinion of the members of the Monitoring Committee.

Information on the ESPON Programme and projects can be found on www.espon.eu

The web site provides the possibility to download and examine the most recent documents produced by finalised and ongoing ESPON projects.

This basic report exists only in an electronic version.

© ESPON & Vienna University of Technology, 2012.

Printing, reproduction or quotation is authorised provided the source is acknowledged and a copy is forwarded to the ESPON Coordination Unit in Luxembourg.

Authors

Lead Partner: Vienna University of Technology, Center of Regional Science

Rudolf Giffinger, Johannes Suitner, Justin Kadi, Hans Kramar, Christina Simon

University of Ljubljana, Faculty of Civil and Geodetic Engineering

Natasa Pichler-Milanovic, Alma Zavodnik-Lamousek, Samo Drobne, Miha Konjar

Slovak University of Technology, Bratislava

Maros Finka, Matej Jasso, Zuzana Ladzianska

University of Szeged

Zoltan Kovacs, Lajos Boros, Szabolcs Fabula, Tünde Szabo, Agi Papp

Czech Technical University in Praha, Faculty of Architecture

Karel Maier, Marketa Hugova

Charles University in Praha, Faculty of Science

Ludek Sykora, Ondrej Mulicek, Petr Kucera, Branislav Machala

CEPS/INSTEAD - Center for Populations, Poverty and Public Policy Studies, Luxembourg

Christophe Sohn, Sabine Dörry

Politecnico di Milano

Roberto Camagni, Roberta Capello, Andrea Caragliu, Ugo Fratesi

Stakeholder Cities

Lead Stakeholder: City of Wien

Department of Urban Development and Planning

City of Bratislava

Department for Spatial Systems Coordination

City of Ljubljana

Department of Spatial Planning

City of Praha

City Development Authority

City of Budapest

Studio Metropolitana Nonprofit Ltd.

Pameten metropolitanski razvoj

Uvod

POLYCE analizira pet srednjeevropskih prestolnic in njihovo funkcionalno povezano okolico: Bratislava, Budimpešta, Ljubljana, Praga in Dunaj. Projekt izhaja iz želje udeleženih mestnih uprav po ugotavljanju potencialov medsebojne konkurenčnosti in sodelovanja v medsebojnih odnosih, ter v odnosih z drugimi metropolami. Glavni cilj je primerjalna analiza petih mest in njihovega širšega funkcionalnega območja, na osnovi katere bi prišli do poglobljenih podatkov glede njihovih posebnosti in skupnih značilnosti. Tako bi dobili aktualno podobo danih pogojev za urban razvoj v Srednji Evropi.

V tem okvirju igrata pomembno vlogo analitična koncepta metropolitanizacije in policentričnosti, saj oba veljata kot gonilni sili specifičnega metropolitanskega razvoja. Pristop POLYCE upošteva oba koncepta v kontekstu analiz petih Srednjeevropskih prestolnic, prav tako pa poskuša določiti njihov medsebojni odnos – ugotavljanje do katere mere sta oba koncepta lahko nosilca premišljenega in uravnovešenega metropolitanskega razvoja.

Izrazoslovje

Analitična koncepta 'metropolitanizacija' in 'policentrični razvoj' sta osnovi za definiranje ciljev in namenov raziskave POLYCE. V sklopu projekta sta koncepta definirana sledeče:

Metropolitanizacija je postopek urbane rekonstrukcije, ki jo lahko definirajo različni vidiki:

- Prostorska koncentracija (novih) gospodarskih funkcij ali prebivalstva – slednje velikokrat povzročeno s priseljevanjem (Friedmann, 1986 in 2002; Geyer, 2002)
- Razpolaganje s pomembnimi funkcijami vodenja in nadzora in dobro razvita povezanost (Keeling, 1995)
- Gospodarska rekonstrukcija zaradi povečanja aktivnosti znanja (Krätke, 2007)
- Specializirane funkcije v mestu ali v policentrični aglomeraciji so nesorazmerno razporejene (Kunzmann, 1996; Leroy, 2000; Sassen, 2002; Elissade, 2004)

Policentričnost opisuje obstoj več kot enega pola ali vozla znotraj določenega ozemlja. Koncept ima več (med seboj povezanih) vidikov:

- morfološka policentričnost: hierarhija in struktura vozlišč glede na njihovo velikost in pomen,
- policentričnost v odnosih: tokovi in interakcije med vozli,
- policentričnost in politike vodenja: skupni interesi, opažanja, navdihi, sodelovanje, dopolnjevanja pri sprejemanju odločitev v posameznih vozlih in med njimi.

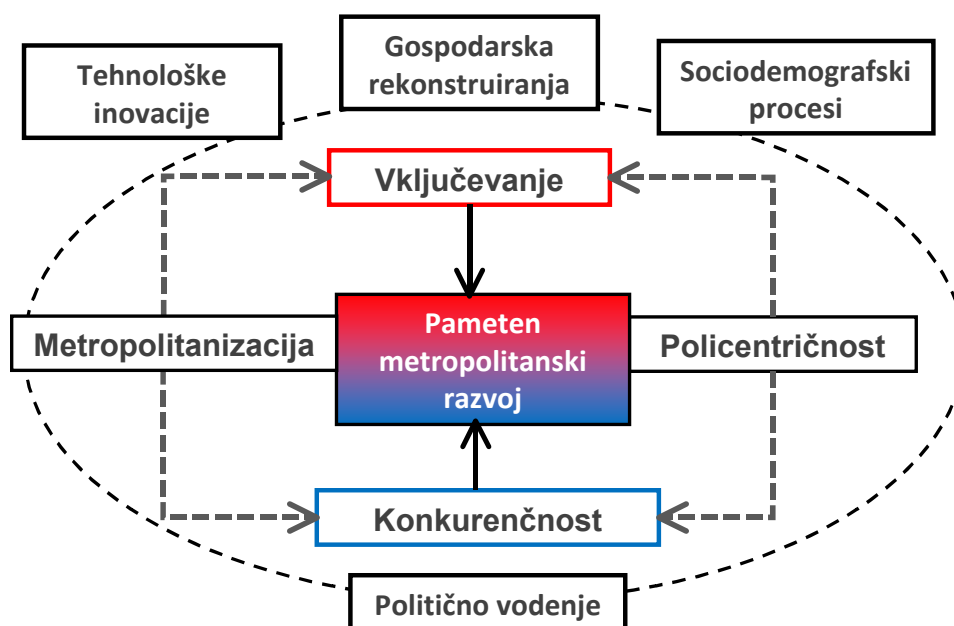
Izzivi politik

Oba koncepta sta neizogibno povezana s politično bolj uveljavljenima konceptoma konkurenčnosti in vključevanja, ki sta velikokrat omenjena tako na ravni metropolitanskih politik, kot tudi v dokumentih evropskih politik (cf. EC, 2010). Uravnovešenost obeh paradigem naj bi bila odločilnega pomena za tako imenovan 'pameten metropolitanski razvoj'.

Beseda 'pameten' je v preteklih letih postala modna beseda, čeprav njena definicija še ni popolnoma jasna. Medtem ko je prvotno izražala osredotočenost na gospodarske aktivnosti na področju informacijske in komunikacijske tehnologije je potrebno pomen razširiti, če jo uporabljamo v kontekstu urbanega razvoja. Iz tega širšega prostorskega vidika (ki je dejansko tesno povezan s strateškim vidikom) 'pametni kraji' – kot jih definira Evropska komisija v strategiji gospodarske rasti Evropa 2020 (EC, 2010) – morajo kombinirati različne funkcije, kot npr. osnivanje na znanju in

inovativnosti, zmožnost povezovanja ali vodenja idr. Torej če mesto postane 'pametno mesto' iz tega sledi, da ima '[...] mesto ambicije za izboljšanje svojih gospodarskih, socialnih in okoljskih standardov in s tem svoje konkurenčnosti v urbani konkurenci' (Giffinger et al., 2010, p.304 f.). To seveda poudarja pomen ukrepov vodenja, ki vključujejo različne akterje: od lokalnega prebivalstva in gospodarskih akterjev do nosilcev političnih odločitev.

Glavni izzivi metropolitanskega razvoja – ki so prav tako omenjeni v strategiji gospodarske rasti Evropa 2020 (EC, 2010) – so konkurenčen in povezan metropolitanski razvoj. 'Pameten metropolitanski razvoj' torej kaže zmožnost soočanja metropolitanske aglomeracije z obema omenjenima izzivoma. Vendar v zvezi s tem lokalni viri ne predstavljajo edinih potencialov. Pameten metropolitanski razvoj prav tako vključuje aktivnosti neodvisnega prebivalstva, ki odloča samostojno, v smislu ozaveščenosti in participacije. Podpira krepitev obstoječih potencialov in pospešuje aktiviranje novih. Tako se pri projektu POLYCE 'pametne metropole' razume kot funkcionalno integrirana metropolitanska območja, kjer se odvijajo tako procesi razvoja konkurenčnosti, kot tudi razvoja vključevanja. Pri tem pa je pomembno, da z ustreznimi ukrepi vodenja vzpostavimo ravnovesje med tema dvema vidikoma.

Slika 1: Vpogled v pametni metropolitanski razvoj

Priporočila za pametne srednjeevropske metropole

V nadaljevanju so v tako imenovanih 'metropolitanskih agendah' orisane potencialne aktivnosti za prihodnost vsake prestolnice posebej. Najprej so navedeni splošni razvojni predlogi za posamezno metropolitansko območje, nato pa so na kratko predstavljeni aktualni izzivi dotične prestolnice. Agenda je mišljena kot predlog za obetajoče prihodnje aktivnosti petih srednjeevropskih prestolnic. Predstavljajo obširne metropolitanske strategije, še bolj pa strukturirano zbirko možnih aktivnosti. Agende so bile razvite v tesnem sodelovanju z vrsto relevantnih lokalnih in regionalnih deležnikov v vseh petih prestolnicah. Predvsem pa so agende pripravljene na osnovi interaktivne razprave izbranih deležnikov o rezultatih empirične raziskave. Tako torej navedene ideje neizogibno predstavljajo selektivni vidik. Ker pa izhajajo iz razprav deležnikov, ki so osnovane na rezultatih empiričnih projektov, torej zrcalijo empirične analize, ki so bile opravljene med projektom.

Metropolitanska agenda Bratislave

Vizija

Metropolitanska Bratislava bi svojo konkurenčnost povečala z jasno utrditvijo položaja na aktivnostih, ki so tesno povezane z znanjem, in sicer v raziskovalnih in razvojnih grozdih. Istočasno pa potrebuje izboljšane pristope čezmejnega vodenja za izvedbo vrste strateških aktivnosti, ki bi podpirale metropolitanski razvoj vključevanja.

Aktivnosti

Bratislava mora okrepiti svoj položaj in konkurenčnost metropolitanskega območja s pomočjo bolj intenzivnega uvajanja z znanjem povezanih aktivnosti, predvsem z osredotočanjem na relevantne storitve, ter raziskovalne in razvojne grozde.

Izzivi in ovire

Osrednja geografska lega metropolitanskega področja Bratislave v Podonavju je pomemben potencial, ki ga je treba še raziskati. Za krepitev metropolitanske konkurenčnosti so potrebni načrti in povezane oblike vodenja, pri tem pa mora biti vključeno celotno urbano in regionalno upravljanje. Vključeni akterji se morajo osredotočiti na čezmejno upravljanje, koordinacijo aktivnosti, skupne postopke odločanja in druge pobude, ki omogočajo stalno izmenjavo informacij.

Pameten metropolitanski razvoj

Infrastrukturni in institucionalni razvoj teži k vključevanju, medtem ko gospodarska specializacija in strategije za oblikovanje ugleda močno podpirajo konkurenčnost med prestolnicami. Treba je upoštevati, da predlagane aktivnosti na področju okoljevarstva in vodenja le na začetku težijo k vključevanju, na daljši rok pa so zmožne izboljšati konkurenčnost metropolitanske Bratislave.

Metropolitanska agenda Budimpešte

Vizija

Konkurenčnost Budimpešte je treba povečati s pozicioniranjem metropolitanskega območja kot prestolnice Podonavske regije. Hkrati se mora mesto lotiti bolj uravnovešene porazdelitve gospodarskih funkcij po metropolitanskem območju in s tem doseči teritorialno kohezijo.

Aktivnosti

Deležniki uspešno ugotavljajo potenciale tega pristopa, ki pokriva več akcijskih področij. Predlagane aktivnosti pokrivajo širok spekter ukrepov, od takšnih, ki se navezujejo na podobo območja, do infrastrukturnih pristopov, aktivnosti vodenja ter okoljskih problematik.

Izzivi in ovire

Med izzive štejemo administrativno prevlado prestolnice v pretežno monocentrični metropolitanski regiji, z majhnim številom pod-centrov in visoko mero koncentracije metropolitanskih funkcij v jedru. Na vrhu seznama ukrepov so ukrepi na področju infrastrukture in vodenja, ki naj bi ublažili omenjeno dominantno pozicijo, saj bi tako lahko privedli metropolitansko Budimpešto do bolj celostnega razvoja.

Pameten metropolitanski razvoj

Pristopi v metropolitanskem načrtovanju morajo še bolj upoštevati regionalne potenciale okoliških regij, saj bi tako lahko povečali konkurenčnost mesta v Podonavski regiji, kot tudi bolj celosten metropolitanski razvoj.

Metropolitanska agenda Ljubljane

Vizija

Metropolitanska Ljubljana mora svoj razvoj voditi preko specifične aktivnosti v gospodarstvu in promovirati svojo podobo kot privlačen izobraževalni in raziskovalni center. Treba je okrepiti policentrični razvoj, da bi s tem zagotovili višjo mero razvoja teritorialne kohezije.

Aktivnosti

Potrebni so ukrepi za izboljšanje funkcionalnih odnosov znotraj metropolitanskega območja. Pri tem pa morajo biti vključene tudi aktivnosti za doseganje enakomernejše distribucije metropolitanskih funkcij na regionalni ravni. Pomen Ljubljane kot srednje velikega evropskega mesta je privedel do koncentracije specifičnih funkcij v jedru, kar je povzročilo negativne stranske učinke, ti pa morajo biti predmet obravnave politik, da bi s tem preprečili izgubo visokega življenjskega standarda. Nadalje mora Ljubljana stremeti k doseganju višje mere integracije trajnostnega javnega prometa, prav tako pa k izboljšanju metropolitanske vpetosti v mednarodnem kontekstu. Poleg tega je treba obrobno lokacijo znotraj srednjeevropske Podonavske regije dopolniti z boljšimi prometnimi povezavami do preostalih srednjeevropskih podonavskih prestolnic.

Izzivi in ovire

Glavni izziv mesta je njegova obrobna lokacija na področju srednjeevropske Podonavske regije. V smislu razvoja dejavnosti se Ljubljana strateško usmerja proti srednjeevropski, donavski, alpski in sredozemski makro-regiji.

Pameten metropolitanski razvoj

Potrebni so metropolitanski pristopi vodenja, ki pospešujejo participacijo lokalnega prebivalstva v postopkih odločanja, kar bi lahko privedlo do višje mere socialne povezanosti. Hkrati bi raznovrstne gospodarske aktivnosti lahko krepile konkurenčnost Ljubljane. Za pameten razvoj so torej zelo pomembni pristopi vodenja, kot npr. institucionalizirano sodelovanje in skladno financiranje, s čimer bi bila v ravnovesju vključevanje in konkurenčni razvoj.

Metropolitanska agenda Prage

Vizija

‘Znanje’ je ključna beseda v metropolitanskem razvoju Prage, pri tem pa se lahko istočasno podpirata konkurenčnost in vključevanje. Cilj je nadaljnji razvoj metropolitanske kulturne podobe Prage, saj je prav ta lahko gonilna sila ekonomske blaginje in socialne kohezije.

Aktivnosti

Izmenjava znanja je pomemben cilj metropolitanske Prage na več ravneh. Pomembno bi bilo okrepiti kooperacijo na regionalni ravni in na ravni Srednje Evrope, da bi se tako učili od drugih, delili lastne izkušnje in dobili vpogled na tista področja, kjer se pri metropolitanski politiki vodenja kažejo potenciali za izboljšave. Prav tako je treba podpirati izmenjavo znanja med relevantnimi akterji na regionalni ravni. V tem kontekstu bi lahko skupne kulturne vrednote osrednje Češke aktivno integrirali kot osnovo za razvoj metropolitanske podobe mesta Praga. Te vrednote morajo biti predmet odprte razprave, da bi s krepitvijo skupne metropolitanske identitete zagotovili značilnosti vključevanja.

Izzivi in ovire

Največji izziv Prage je pomanjkanje obstoječih kooperacij na regionalni ravni. Za odpravljanje obstoječih podedovanih institucionalnih ovir na področju sodelovanja, predvsem med mestom in okoliško regijo, bodo potrebni inovativni pristopi.

Pameten metropolitanski razvoj

Metropolitansko konkurenčnost bi okrepila eksplicitna strategija za pospeševanje izmenjave znanja na več ravneh, poleg tega pa bi lahko pokazala tudi učinke vključevanja. Odstranjevanje neučinkovitih in podpora inovativnih pristopov v metropolitanskem načrtovanju bo dovoljevala integracijo širše skupine akterjev.

Metropolitanska agenda Dunaja

Vizija

Metropolitanski Dunaj se sooča z iskanjem prave in sočasne mešanice strateških aktivnosti, s katerimi zagotavlja konkurenčnost na evropski ravni in privlačnosti za svoje prebivalstvo. Takšen pristop prav tako vključuje teritorialno kohezijo na regionalni ravni. Na osnovi participativnega pristopa se zelo jasno definirata položaj in funkcija mesta znotraj Podonavske regije.

Aktivnosti

Središče aktivnosti načrtovanja na Dunaju mora biti izboljšanje prometne dostopnosti na regionalni ravni, predvsem iz vidika izboljšanja regionalnega javnega prometa. Vodilna vloga Dunaja v okoljskem razvoju igra veliko vlogo tako pri gospodarski konkurenčnosti, kot tudi pri trajnostnem metropolitanskem razvoju. Mesto mora še naprej stremeti h krepitvi svojega ugleda kot zeleno mesto (npr. s širše zastavljenim osredotočanjem na okoljevarstveno tehnologijo). Treba bo vzpostaviti pristope vodenja z jasno integracijo socialnih skupin, ki to razvojno pot postavljajo pod vprašaj. V zvezi s tem odločilno vlogo igrajo učni procesi, ki obsegajo skupno sprejemanje odločitev o prerazporeditvi posameznih metropolitanskih funkcijah. Izmenjava znanja v sklopu rednih skupnih prireditev bi utrdila odnose med jedrom in manjšimi centri, s čimer se bi vloga Dunaja v urbanem omrežju znotraj Podonavske regije postala jasnejša.

Izzivi in ovire

Glavni izziv je pomanjkanje integrirane urbane regije na področju institucij in prometa, prav tako pa v prerazporeditvi metropolitanskih funkcij v regiji. V zvezi s tem je treba sprejeti ukrepe za odpravljanje teh ovir in zagotavljanje teritorialno kohezivnega razvoja.

Pametni metropolitanski razvoj

S strategijami za krepitev izmenjave znanja bi dosegli prevladujoč učinek vključevanja, istočasno pa bi s tem krepili ugled Dunaja kot zeleno, okolju prijazno mesto, s čimer bi se podoba Dunaja še okrepila in s tem prispevala k urbani konkurenčnosti.

Agenda Srednje Evrope

V nadaljevanju so orisane potencialne aktivnosti za prihodnost v srednjeevropski Podonavski regiji. Zastavljene so kot predlogi za obetajoče aktivnosti v petih srednjeevropskih prestolnicah. Tako ne predstavljajo le obširno zastavljenih strategij, temveč predvsem tudi strukturirano zbirko možnih aktivnosti. Kot zgoraj navedene 'metropolitanske agende' je tudi ta agenda bila razvita v tesnem sodelovanju z vrsto relevantnih lokalnih in regionalnih deležnikov v obravnavanih petih prestolnicah. Agenda je predvsem osnovana na interaktivnih razpravah z izbranimi deležniki o rezultatih empiričnega projekta. Navedene ideje torej neizogibno predstavljajo selektiven vidik. Vendar ker izvirajo iz razprav med deležniki na osnovi rezultatov empiričnega projekta, zrcalijo tudi empirične analize, izvedene med izvedbo tega projekta.

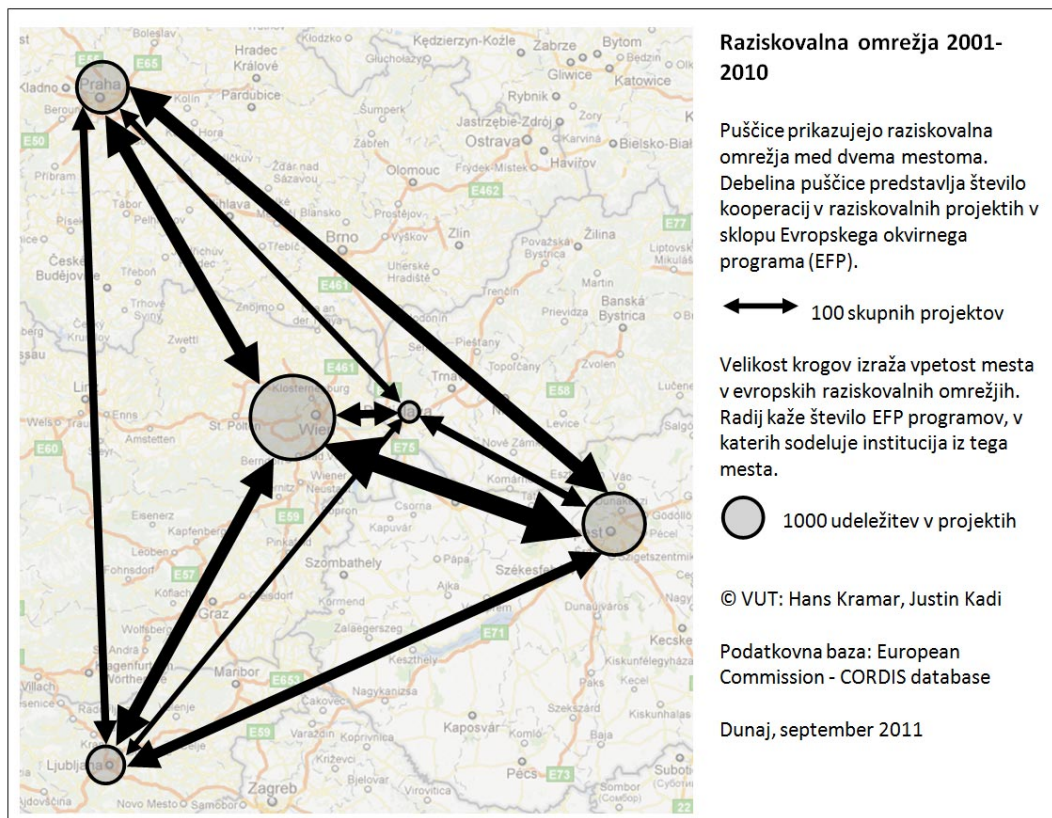
Skupne strateške aktivnosti petih POLYCE metropol bi okrepile položaj vsake metropole zase in izboljšale različne oblike policentričnih odnosov v srednjeevropski Podonavski regiji. Skupna strateška prizadevanja petih POLYCE metropol se morajo osredotočati izrecno na vidike teritorialne kohezije znotraj srednjeevropske Podonavske regije. Krepitev policentričnih odnosov bi pomagala pri upravljanju s procesi metropolitanizacije in s tem povezane metropolitanske rasti.

- Potenciali in prednosti sodelovanja med POLYCE metropolami so posebej veliki na področjih znanja, gospodarstva, upravljanja s prometom in metropolitanskega vodenja.
- Kapital, ki izvira iz teh odnosov (npr. znanje jezika, nove administrativne in strateške zmogljivosti) mora biti med deležniki izpopolnjen. To vključuje (1) izboljšanje stikov in dostopnosti do informacij, (2) preoblikovanje informacij v dragoceno znanje o partnerskih metropolah - rezultat trajnih in sistematskih kontaktov, (3) izboljšanje skupnega lobiranja v EU za interese partnerjev srednjeevropske Podonavske regije.

- Razprave kažejo, da vseh pet metropol poskuša utrditi središčni položaj do sosednjih regij in dežel v svojih geografskih kontekstih. Zato kohezivni teritorialni razvoj v srednjeevropski Podonavski regiji potrebuje nova skupna strateška prizadevanja, s katerimi bi z investicijami v infrastrukturo promovirali aktivnosti za izboljšanje dostopnosti.
- Zgodovinske, socialne in gospodarske povezave med petimi metropolami lahko predstavljajo dobro osnovo za nadaljnje sodelovanje med javnimi institucijami, civilno družbo in zasebnimi podjetji. Te odnose je možno razširiti in poglobiti preko raznih čezmejnih projektih mreženja, ki jih je mogoče sofinancirati prek obstoječih regionalnih programov Evropske Unije: programi Evropskega teritorialnega sodelovanja (ETS), medregionalni kooperacijski program za ustvarjanje vseh vrst omrežij med mesti; program URBACT II za izmenjavo informacij med mesti; transnacionalni program sodelovanja »Srednja Evropa«, ki poleg vseh pet mest pokriva tudi njihova zaledja.
- Ker območje programa pokriva tudi Poljsko, dele vzhodne in južne Nemčije, ter sever Italije, so POLYCE metropole postavljene v širši prostorski kontekst in s tem tudi povezane z mesti kot so Berlin, Varšava, Minhen in Milano, ki pa so bistveni partnerji v tej regiji.
- Aktivnosti strateškega sodelovanja bi morale upoštevati evropsko Strategijo za razvoj Podonavske regije. Vseh pet metropol lahko skupaj igra pomembno vlogo pri vodenju prihodnjega razvoja te strategije. V Podonavski regiji že obstajajo obetajoči pristopi pobudnikov in pomembnih gonilnih sil za specifična področja, vendar je med vsemi petimi mesti potrebna boljša koordinacija.

Vseh pet POLYCE metropol svojevrstno izstopa glede policentričnosti in vsaka predstavlja pomembnega akterja v srednjeevropskem urbanem omrežju. Vseeno pa nekatere morajo izboljšati svojo notranjo policentrično strukturo, okrepiti svoje povezave v evropskih ekonomskih ali raziskovalnih omrežjih, ali izboljšati svojo povezanost. Različne vrste tokov, omrežij in kooperacij med mesti bi lahko privedle do medsebojne stimulacije in krepitve. Potemtakem bo z boljšim sodelovanjem v sklopu političnih, ekonomskih in socialnih omrežij preko ustreznih političnih ukrepov prav gotovo izboljšalo pogoje za interakcije vseh vrst med POLYCE metropolami.

- Urbani sistem Dunaja je daleč najbolj funkcionalno integriran med vsemi petimi metropolami. Bratislava je najbolj vpeta v uravnovešen sistem majhnih in srednje velikih okoliških mest, Ljubljana pa je vodilno mesto v širši metropolitanski regiji. Budimpešta, Dunaj in Praga igrajo daleč najdominantnejšo vlogo znotraj svojih metropolitanskih regij.
- Podatki o dnevni migraciji jasno kažejo razlike med funkcionalno integriranim urbanim sistemom Dunaja in urbani sistemi v nekdanjih komunističnih državah, kjer prestolnice dominirajo z enosmernimi tokovi dnevnih migrantov v jedro in so manjša središča v okoliški metropolitanski regiji hierarhično podrejena.
- Močne (gospodarske) povezave lahko zaznamo med Budimpešto, Prago in Dunajem – vse tri metropole so tudi močno integrirane v širša evropska in globalna omrežja.
- Četudi v Budimpešti, Pragi in na Dunaju opažamo centralne nadzorne funkcije, pa Dunaj izstopa kot lokacija za večje število visoko uvrščenih podjetij in sodeluje v več evropskih raziskovalnih kooperacijah, kot je to mogoče opaziti pri drugih mestih v regiji. Praga je vodilna pri številu podjetij na zavarovalniškem, finančnem in nepremičninskem trgu znotraj regije in kaže tudi močne povezave do drugih evropskih ali globalnih mest.
- Glede na različne velikosti mest se je Bratislava kar dobro odrezala v podjetniških omrežjih znotraj srednjeevropske Podonavske regije in tudi na globalni ravni. Ljubljana igra močnejšo vlogo v evropskih raziskovalnih omrežjih.
- Na povezave na področju podjetniških in raziskovalnih omrežij med mesti imajo velik vpliv čas vožnje med mesti in etnične povezave, kar kaže na trajen vpliv prometne dostopnosti in zgodovinskih povezav na gospodarske aktivnosti.

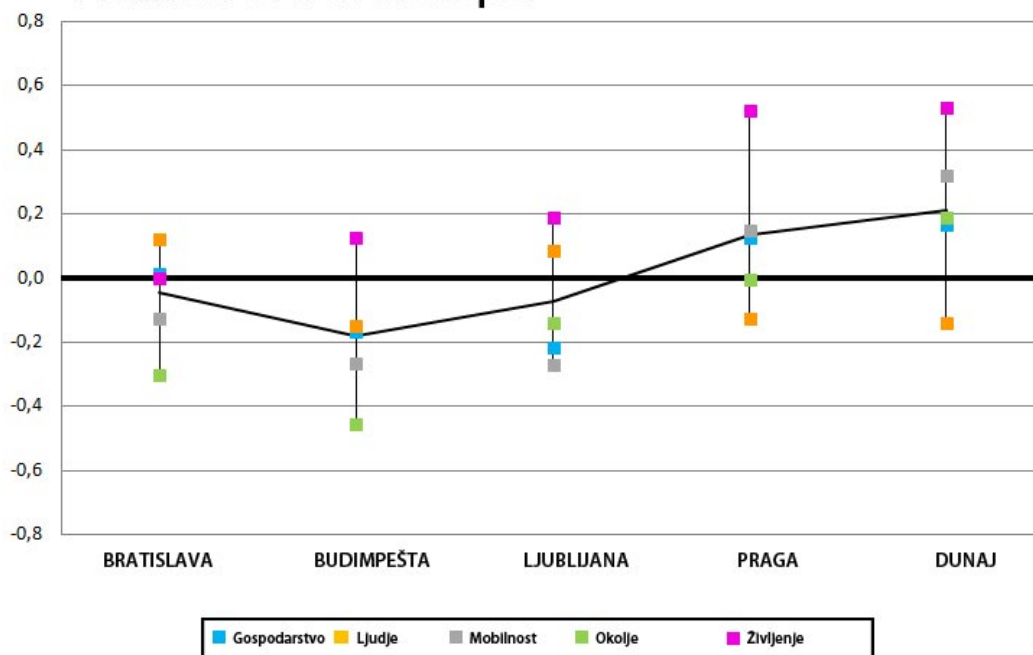

Slika 2: Raziskovalna omrežja med POLYCE metropolami (2001-2010)

Analizirane srednjeevropske metropole imajo veliko skupno točko: vse nudijo izjemne življenjske razmere. Ta vidik morajo upoštevati tudi skupne pobude, predvsem če proces metropolitanezacije prinaša rast, ki bi lahko ogrozila te odlične razmere. Poleg tega postane jasno razvidno, da bi lahko vsaka izmed teh metropol igrala drugačno, morda odločujočo vlogo pri ustvarjanju konkurenčnosti srednjeevropskega urbanega sistema v širšem prostorskem kontekstu.

- Analize kažejo, da se vseh pet obravnavanih metropolitanskih območij dobro izkaže v primerjavi življenjskih razmer. Prav to je edina metropolitanska značilnost, pri kateri vsaka od teh metropol dosega nadpovprečen rezultat v primerjavi vseh 50. evropskih mest.
- Splošno gledano se v primerjavi le Praga in Dunaj odrežeta bolje od povprečja izbranih mest. Med petimi POLYCE metropolitanskimi območji kažeta tudi najboljše rezultate glede gospodarskega razvoja. Vendar več pridobita iz drugih značilnosti, ki kažejo dobre rezultate, kot so visoko ocenjeni življenjski pogoji. Hkrati imata obe metropoli težave na področjih demografije, izobraževanja in nizke stopnje etnične raznolikosti – kar je povzeto pod kategorijo »Ljudje«.
- Bratislava in Ljubljana kažeta opazno dobre rezultate v kategoriji »Ljudje« - kar ju postavlja na pomemben položaj med vsemi petimi POLYCE prestolnicami, predvsem ko gre za pristope pospeševanja izobraževanja in etnične raznolikosti.
- Profil Dunaja kaže njegov pomemben položaj kot vzornega mesta pri okoljskih problematikah. Čeprav nekatera mesta v Severni in Zahodni Evropi Dunaj na tem področju presegajo, pa metropolitansko območje očitno kaže dobre pogoje v primerjavi z njegovimi srednjeevropskimi partnerji. Enako velja za kategorijo »Mobilnost« (ki obsega javni promet, dostopnost in podobne kriterije), kjer ima Dunaj najmanj enak pomen.

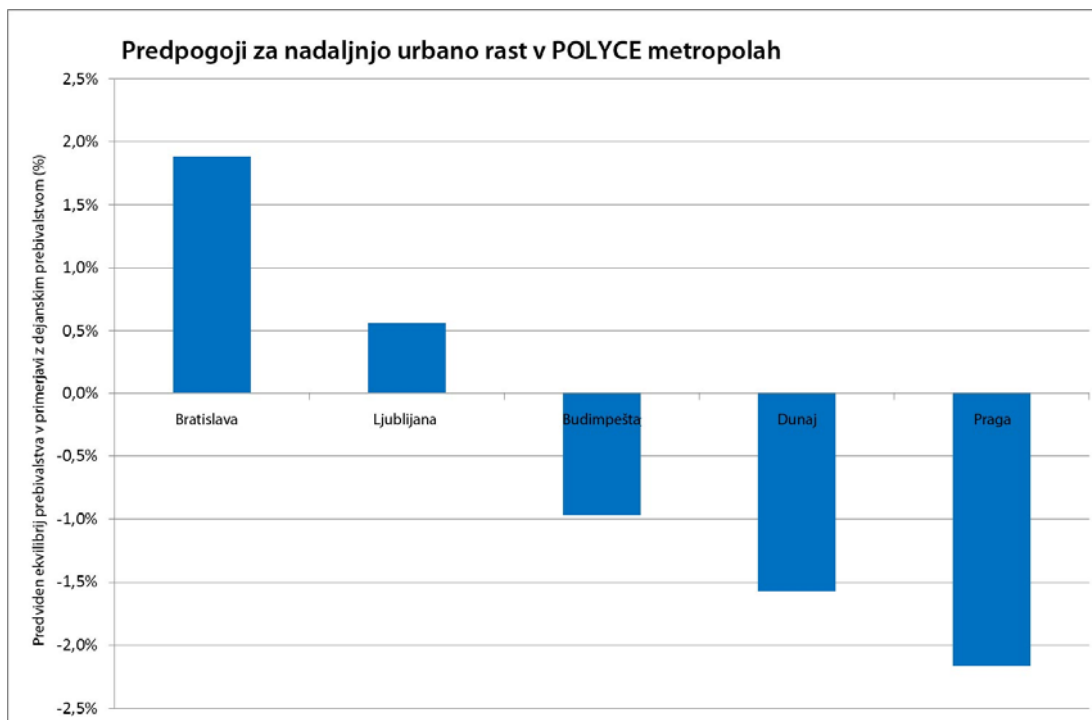
Profili 5. POLYCE Metropol

Slika 3: Profili petih POLYCE metropol

Vseh pet metropol se sooča z različnimi izzivi glede rasti prebivalstva, če upoštevamo predpogoje metropolitanskih območij. Praga, v nekoliko manjši meri tudi Dunaj in Budimpešta, morajo izdelati strategije in specifične ukrepe za zagotavljanje dobre prostorske strukture v funkcionalnem metropolitanskem območju. Nasprotno pa Bratislava in v nekoliko manjši meri tudi Ljubljana kažeta potencial v predpogojih za rast prebivalstva. Osnovni empirični rezultati kažejo pozitivne in negativne vplive teh faktorjev, ko gre za soočanje z urbano rastjo in poudarjajo pomen dobro zasnovane metropolitanske strategije načrtovanja:

- Najemnine, z urbanim življenjem povezana socialna stiska in širjenje urbanega področja še najbolj izražajo ceno urbanega življenja in s tem negativne vplive na rast prebivalstva. Zato so ti faktorji izjemnega pomena za urban razvoj v prihodnosti.
- Čar urbanega življenja, ki ponazarja privlačnost metropolitanskega območja, industrijska raznolikost, odnosna policentričnost aktivnosti, ki so močno povezane z znanjem (raziskovalna omrežja) in metropolitanske funkcije (funkcije izvajanja moči na političnem, gospodarskem in kulturnem področju) imajo pozitiven vpliv na velikost urbanih aglomeracij.
- Ugotavljanje učinkov teh faktorjev kaže na pomen pametne prostorske strukture metropol v obliki zunanjega mreženja in omejitve širjenja urbanega področja.
- Ti faktorji – s povezanostjo pametne strategije metropolitanizacije in načrtovanja ter z ustreznimi projekti – ustvarjajo večje urbane prednosti in učinkovitost, istočasno pa nižajo stroške v povezavi s fizično velikostjo. Z razvojem urbane kakovosti in prednosti urbanega življenja, ter s pridobivanjem kadra s kapitalom, se ustvarja višja stopnja privlačnosti in konkurenčnosti, kar pa podpira razvoj širše in bolj raznolike urbane sfere.

Slika 4: Predpogoji za nadaljnjo urbano rast v POLYCE metropolah

Nadaljnje raziskave

Raziskava policentričnih odnosov: Poglobljene raziskave bi bile potrebne na področju srednjeevropskih medsebojnih funkcionalnih odnosov. Potrebna je obširna raziskava kooperacij in omrežij med petimi POLYCE metropolami in drugimi evropskimi ali globalnimi urbani centri, predvsem glede ekonomskih in socialnih povezav.

Vloga srednje velikih mest v kohezivnem razvoju: Ta raziskava sloni na obravnavi petih velikih srednjeevropskih metropol, ni pa obravnavala pomena srednje velikih urbanih aglomeracij. Pomembno bi bilo raziskati njihove vloge v policentričnih omrežjih prestolnic, saj je njihova vloga v policentričnem, in s tem tudi v kohezivnem razvoju verjetno zelo pomembna.

Omejevanje metropolitanskih področij: Prostorska porazdelitev prebivalstva in tokovi dnevnih migrantov so le prvi korak definiranja funkcionalno integriranega metropolitanskega območja. Ker so različni deležniki že večkrat izrazili potrebo po takšnih definicijah, je odločitev za skupni pristop pri omejevanju metropolitanskega območja prioritarna naloga.

Razprave o pristopih vodenja v ciljnih analizah: Integracija lokalnih in regionalnih strokovnjakov v analizah ESPON upošteva pomen, ki ga pripisujejo komunikativnim pristopom v načrtovanju. To spoznanje je visoko ovrednoteno, čeprav je pristop v določenih pogledih preveč omejen. Vloga mestne administracije kot projektnega partnerja ni zmeraj dovolj jasna in čeprav je splošna zahteva po integraciji drugih deležnikov dobrodošla, časovni okvir za implementacijo takšnih metodoloških pristopov ne zadostuje. Iz tega sledi, da so potrebne razprave o političnem vodenju, v katerih bi se obravnavalo prednosti in slabosti kratkoročnih rezultatov in poglobljenih analiz.

www.espon.eu

The ESPON 2013 Programme is part-financed by the European Regional Development Fund, the EU Member States and the Partner States Iceland, Liechtenstein, Norway and Switzerland. It shall support policy development in relation to the aim of territorial cohesion and a harmonious development of the European territory.